

Møte tirsdag den 15. oktober kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 3):

1. Innstilling fra arbeidsordningskomiteen om fordeling til komiteene av de enkelte kapitlene og utkast til romertallsvedtak i forslaget til statsbudsjett for 2003, jf. St.prp. nr. 1 (2002-2003) (Innst. S. nr. 1 (2002-2003))
2. Interpellasjon fra representanten Øystein Djupedal til finansministeren:
«Omleggingen av pengepolitikken har medført at Norges Bank – NB – er gitt et mandat der de skal styre etter en prisvekst på om lag 2,5 pst. på to års sikt. Dette medførte at NB satte opp renta med 0,5 pst., som igjen medførte at kronkursen steg. I mandatet er også stabilisering av sysselsetting og produksjon vektlagt. Beslutningen fra NB er sterkt kritisert, blant annet fordi den sterke krona medfører store problemer for eksportindustrien. Endringen av mandatet har slått uheldig ut, blant annet fordi den tolkes ortodokst. Spørsmålet er om ikke et mandat med større sammenheng mellom finans- og pengepolitikk hadde fungert bedre.
Mener statsråden at mandatet hadde gitt rom for en annen vurdering enn den NB tok, vil statsråden ta initiativ til en gjennomgang av mandatet for å sikre større stabilitet og forutsigbarhet i pengepolitikken, og kan statsråden se for seg en situasjon der kravet om stabilitet går foran kravet om prisvekst på to års sikt?»
3. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Eleonore Bjartveit***Presidenten:** Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant *Eleonore Bjartveit* er død, 78 år gammel. Eleonore Bjartveit ble født 11. juli 1924 i Alta i Finnmark.

I 1951 var hun ferdig utdannet lege. Samme år giftet hun seg med sin Kjell.

Som lege arbeidet hun flere steder, og kombinerte dette med å få fire barn. Hun hadde spesialutdanning både i utføringsmedisin og i geriatri.

Bjartveit har bl.a. arbeidet ved Gaustad sykehus, Landeskogen sanatorium og Kongsberg sykehus. Etter dette begynte hun å arbeide ved Statens utføringsinstitutt, hvor hun fra 1960 også var overlege. Fra 1962 arbeidet hun som assisterende overlege ved Oslo Helseråd.

Eleonore Bjartveit har hatt en rekke tillitsverv både i det offentlige og i det frivillige Norge. Hun har bl.a. vært leder i Furuset menighetsråd og vararepresentant i Statens friluftsråd.

Med Eleonore Bjartveits bortgang er også en lang og variert politisk arbeidsdag avsluttet. Hennes politiske engasjement begynte midt på 1970-tallet, først som medlem av sosialutvalget i Oslo kommune fra 1976. I 1980

ble hun medlem av Oslo bystyre, og fra 1986 var hun kommunalråd i Oslo.

I 1981 ble hun vararepresentant for Oslo på Stortinget. Hun møtte som representant for Kåre Kristiansen mens han var statsråd i Willoch-regjeringen. I 1989 ble hun valgt som fast representant for Oslo. Som stortingsrepresentant var hun visepresident i Odelstinget, og hun representerte Kristelig Folkeparti i sosialkomiteen, justiskomiteen og kommunalkomiteen.

Da Syse-regjeringen ble dannet, ble Eleonore Bjartveit statsråd, først i Kultur- og vitenskapsdepartementet, deretter i Kirke- og kulturdepartementet.

Ved valget i 1993 stilte hun ikke til gjenvalg, men fortsatte å gjøre en innsats i forskjellige komiteer og utvalg, bl.a. i Kristelig Folkepartis kontrollkomite.

Eleonore Bjartveit klarte å kombinere det å være viljestærk med en personlig beskjedenhet som man ikke så ofte møter. Man var aldri i tvil om hva hun mente, men hun hadde ikke noe behov for å framheve sin egen person. Hun var vennlig og imøtekommende mot medrepresentanter og kolleger, selv om man også kunne merke en viss skyhet hos henne. Eleonore Bjartveit var en ressurssterk og grundig politiker.

Med sine 78 år fikk hun et variert og spennende liv, der det var plass til både familie, yrkesliv og politiske oppgaver. Med Eleonore Bjartveits bortgang er en lang og variert politisk arbeidsdag avsluttet.

Eleonore var et godt menneske. Vi minnes Eleonore Bjartveit med dyp respekt og takknemlighet og lyser fred over hennes minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Representantene Åse Wisløff Nilssen, Olav Akselsen, Haakon Blankenborg og Per Erik Monsen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Det foreligger fire permisjonssøknader:

- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Arne Sortevik fra og med 15. oktober og inntil videre
- fra representanten André Kvakkestad om permisjon i dagene 15. og 16. oktober for å delta i en konferanse om stabilitetspakten i regi av Europarådet i Albania
- fra representantene Einar Holstad og Ågot Valle om permisjon i tiden fra og med 15. oktober til og med 17. oktober, begge for å delta i parlamentarikerkonferanse om korrupsjon i Ottawa

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden.
For Akerhus fylke: Eldbjørg Lundby og Harald Espelund
For Hordaland fylke: Jon Koløy og Ragna Flotve

Presidenten: Eldbjørg Lundby, Harald Espelund, Jon Koløy og Ragna Flotve er til stede og vil ta sete.

Statsråd Per-Kristian Foss overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

Presidenten: Representanten Marit Arnstad vil fremsette et privat forslag.

Marit Arnstad (Sp): På vegne av Inger S. Enger, Odd Roger Enoksen og meg sjøl vil jeg få lov å framsette forslag om å etablere en sentral for miljøovervåkning nær Snøhvit-feltet.

Presidenten: Grethe Fossli vil fremsette et privat forslag.

Grethe Fossli (A): På vegne av representantene Olav Akselsen, Sylvia Brustad, Marit Arnstad, Åslaug Haga, Inger S. Enger, Siri Hall Arnøy, Heidi Sørensen, Inge Ryan og meg selv vil jeg fremsette forslag om tiltak for å legge til rette for økt bruk av nullutslippsbiler i Norge.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra arbeidsordningskomiteen om fordeling til komiteene av de enkelte kapitlene og utkast til romertallsvedtak i forslaget til statsbudsjett for 2003, jf. St.prp. nr. 1 (2002-2003) (Innst. S. nr. 1 (2002-2003))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 159)

S a k n r . 2

Interpellasjon fra representanten Øystein Djupedal til finansministeren:

«Omleggingen av pengepolitikken har medført at Norges Bank – NB – er gitt et mandat der de skal styre etter en prisvekst på om lag 2,5 pst. på to års sikt. Dette medførte at NB satte opp renta med 0,5 pst., som igjen medførte at kronkursen steg. I mandatet er også stabilisering av sysselsetting og produksjon vektlagt. Beslutningen fra NB er sterkt kritisert, blant annet fordi den sterke krona medfører store problemer for eksportindustrien. Endringen av mandatet har slått uheldig ut, blant annet fordi den tolkes ortodokst. Spørsmålet er om ikke et mandat med større sammenheng mellom finans- og pengepolitikk hadde fungert bedre.

Mener statsråden at mandatet hadde gitt rom for en annen vurdering enn den NB tok, vil statsråden ta initiativ til en gjennomgang av mandatet for å sikre større stabilitet og forutsigbarhet i pengepolitikken, og kan statsråden se for seg en situasjon der kravet om stabilitet går foran kravet om prisvekst på to års sikt?»

Øystein Djupedal (SV): I 1 ½ år har Norges Bank styrt pengepolitikken etter sitt nye mandat. Det nye mandatet var et totalt skifte av fokus, ved at det gamle fast-

kursregimet ble avløst av et mandat som satte lav inflasjon øverst. Før regjeringen Stoltenberg foreslo dette, var det bare Fremskrittspartiet i Stortinget som hadde tatt til orde for en tilsvarende omlegging. Endringen medførte også større uavhengighet for Norges Bank, en uavhengighet de de facto hadde praktisert en periode under den nye sentralbanksjefen. I mandatet av mai 2001 får banken det øverste ansvaret for pengepolitikken, inspirert av tilsvarende omlegginger av pengepolitikken i mange land gjennom de siste år. Det betyr at det i dag er Norges Bank som fastsetter renten helt uavhengig av hva Finansdepartementet for øvrig måtte mene om saken. Eller som det står i mandatet:

«Norges Bank forestår den operative gjennomføringen av pengepolitikken.»

I mandatet heter det videre at pengepolitikken skal stabilisere kronens nasjonale og internasjonale verdi og understøtte finanspolitikken ved å bidra til å stabilisere utviklingen i produksjon og sysselsetting. Dette skal gjøres ved å rette seg inn mot en lav og stabil inflasjon der målet er en årsvekst i konsumprisene på «over tid nær 2,5 pst.».

Det nye systemet har åpenbare svakheter, som gjennom det første året har blitt meget tydelig. Jeg skal kort ta for meg tre av disse svakhetene. Oppsummert kan kritikken uttrykkes slik: upresist, udemokratisk og med manglende helhetsvurdering.

Den første svakheten er at justering av renten er et lite treffsikkert virkemiddel om presset i økonomien er høyt. Det ser en godt i disse tider da det er press i noen sektorer, mens andre sliter med stigende arbeidsledighet. Et generelt rentevåpen rammer alle likt, uavhengig av om det er press eller ledighet i den enkelte sektor. Det rammer enkeltmennesker, næringsliv og ikke minst kommuner. Store deler av norsk økonomisk liv dreier seg om hjemmemarkedet der presset for tiden er høyt, mens de som i dag sliter, er de som er i eksportrelatert virksomhet. Her rammer høy rente dobbelt ved at renten i seg selv er en vesentlig belastning, og ved at høy rente styrker kronens verdi. Dette er det eksportindustrien som merker. En ensidig vektlegging av inflasjon gir dermed helt ulike utslag i ulike deler av økonomien.

Kronens verdi har styrket seg med mer enn 10 pst. siden nyttår, som er en betydelig ekstrabelastning. Det er vanskelig å kompensere denne ekstrabelastningen for priser i internasjonale markeder.

Finansministerens partifelle i sentralstyret i Høyre, Jens Petter Ekornes, fra møbelfabrikken med samme navn, sier det slik i Dagbladet den 21. august i år:

«Sett ned renta, stopp blodbadet.»

Han ønsker at andre kriterier enn inflasjon skal vektlegges ved utforming av pengepolitikken. Han sier videre:

«Norges Banks pengepolitikk får tragiske konsekvenser for industrien og for distriktene. Den har gjort den norske krona til en spekulasjonsvaluta. Den høye kronkursen resulterer i et blodbad som vi umulig kan være tjent med.»

Alternativet til en generell rentehevelse er å stramme inn gjennom finanspolitikken der presset er stort – noe Regjeringen velger ikke å gjøre. Tvert imot strammer den inn, men ikke nødvendigvis der presset er stort. Den strammer inn i fellesforbruket i kommunene, og den strammer inn for dem som har minst.

Den andre åpenbare svakheten ved dagens system er at det ikke tar hensyn til hva politikerne måtte mene. Gitt en situasjon med høy arbeidsledighet der det kunne vært riktig å stimulere økonomien, vil Norges Bank ha mandat til å overprøve beslutninger ved å sette opp renten. Systemet som er etablert, er med andre ord frikoplet fra det politiske systemet og derved i sin natur udemokratisk. Det betyr at finansministeren er øverste ansvarlig bare for finanspolitikken, ikke for pengepolitikken. Det betyr at den økonomiske politikken ikke nødvendigvis trenger å henge sammen og trekke i samme retning. Norges Bank kan fremstå som en motspiller, og ikke som en medspiller. Dette er åpenbart uheldig. At styret i Norges Bank skal ha større makt enn dem som f.eks. sitter i denne sal, er pr. definisjon svært vanskelig å forstå.

Den tredje åpenbare svakheten, og det som kanskje er mest omdiskutert, er at man til enhver tid må stole på det skjønnet som banken utøver. Dette skjønnet er omfattet av berettiget kritikk. I mandatet står det eksplisitt at det skal understøtte produksjon og sysselsetting. Dette er åpenbart noe banken ikke har lagt avgjørende vekt på. I en tid med stigende arbeidsledighet og utflagging av industriproduksjon virker det som om denne delen av mandatet overhodet ikke er en del av virkelighetsbildet. Norges Bank velger å tolke mandatet ortodokst og med lite smidighet. Da renten ble satt opp på forsommeren, var begrunnelsen at inflasjonen på to års sikt ville bli høyere enn 2,5 pst., men ikke veldig mye – banken selv antydte 2,75 pst. Med andre ord valgte sentralbanken en bokstavtro forståelse av mandatet. Og det spesielle er: Dette er ikke i tråd med det som er Finansdepartementets uttalte politikk på området.

I revidert nasjonalbudsjett for i år skriver Finansdepartementet:

«Det forventes at konsumprisveksten som en hovedregel vil ligge innenfor et intervall på +/- 1 prosentpoeng rundt målet for prisstigningen.»

Eller sagt på en annen måte mener Finansdepartementet at det er naturlig å tolke mandatet innenfor en margin på inflasjonen fra 1,5 pst. til 3,5 pst. Banken velger med andre ord å se bort fra det som er Finansdepartementets anbefaling, og ensidig vektlegge en ortodoks forståelse av mandatet. Dette er meget uheldig, og det merker alle landets låntakere, og ikke minst merker eksportindustrien dette sterkt.

Det heter videre i mandatets første setning at målet med pengepolitikken er en stabil valuta nasjonalt og internasjonalt. Dette kan definitivt ikke være noe som banken har vektlagt, når valutaen har styrket seg med mer enn 10 pst. siden nyttår, men dette er hele hensikten og formålet med forskriften om pengepolitikken.

Det er kanskje dette som er mest alvorlig – å vektlegge én faktor så sterkt på bekostning av alle andre forhold

i økonomien. Da går det riktig galt. Ensidig å skylde på manglende innstramminger eller skylde på et kostbart lønnsoppgjør og dermed si at inflasjonen ikke ville gått ned uten generell innstramning i økonomien, er uriktig.

Det er ingen hemmelighet at SV mener at mandatet og tolkningen som er gjort av Norges Bank, er galt. Jeg vil tro at flere nå ser åpenbare svakheter ved det systemet som er etablert for et lite land med en egen valuta. Der må helheten i økonomien til syvende og sist være det som er det viktigste, at de ulike sektorene i økonomien trekker i samme retning.

Mandatet gir større rom for fleksibilitet i tolkningen enn det sentralbanken så langt har praktisert. Det er f.eks. paradoksalt at hadde Statistisk sentralbyrås prognoser blitt lagt til grunn, hadde det ikke vært grunnlag for å heve renten i juni, slik som Norges Bank gjorde. Det viser at det er en stor grad av skjønnsutøvelse og tilfældigheter som avgjør så viktige spørsmål for Kongeriket. En gjennomgang av mandatet og tolkningen hadde dermed vært hensiktsmessig. For det er ikke slik som enkelte liker å tro, at en debatt om så sentrale spørsmål i seg selv er skadelig. Tvert imot er det en forutsetning for langsiktighet og forutsigbarhet i pengepolitikken at kursen justeres hvis det er åpenbart at kursen er feilaktig. Etter mitt skjønnet har virkeligheten innhentet Norges Bank, og det er vårt ansvar som politikere å justere kursen slik at den blir mer i forhold til virkeligheten. Det betyr at man må vektlegge forhold som allerede står i mandatet – arbeidsledighet, produksjon og valutaens styrke. Det er dette som er min utfordring til finansministeren. Ser han disse problemene, og hva har han i så fall tenkt å gjøre? Hva mener han det er riktig å gjøre? Å tape titusener av industriarbeidsplasser på grunn av politisk ideologi og prinsipptrykkeri kan umulig være riktig.

Departementet har i revidert nasjonalbudsjett vektlagt at tolkningen av mandatet skal forstås dit hen at det skal være innenfor en svingning på pluss/minus 1 pst. Det er slik de fleste sentralbanker som har tilsvarende mandat, altså tilsvarende system med inflasjonsmål, tolker sine mandater. De har med andre ord et slingringsmonn, og de har et betydelig rom for skjønnsutøvelse ved at denne regelen ikke skal forstås mekanisk.

I en situasjon med stor internasjonal usikkerhet og tegn til stigende arbeidsledighet nasjonalt vil det være viktig at sentralbanken forstår og respekterer de signal som storting og regjering gir. Finansdepartementet er – selv om forskriften ikke er dit hen – øverste ansvarlige for økonomisk politikk i Norge. Slik bør det være. Men mandatet trekker i motsatt retning. Derfor ber jeg finansministeren gi et klart signal. Jeg ber finansministeren bekreftede at det som står i revidert nasjonalbudsjett om forståelsen av slingringsmonnet for inflasjonen, er finansministerens og Regjeringens syn, og at Norges Bank skal legge dette til grunn for utøvelsen av pengepolitikken.

Statsråd Per-Kristian Foss: I St.meld. nr. 29 for 2000-2001 ble det trukket opp nye retningslinjer for pengepolitikken. Stortinget sluttet seg til disse. Bakgrunnen for omleggingen var at Norge nå er i en periode da bud-

sjettpolitikken skal tilpasses en gradvis og opprettholdbar økning i bruken av petroleumsinntektene i norsk økonomi. I denne situasjonen var det behov for en klar forankring av pengepolitikkenes rolle i å støtte opp om en stabil økonomisk utvikling. Nye retningslinjer for pengepolitikken ble fastsatt i forskrift ved kronprinsregentens resolusjon av 29. mars 2001.

I tråd med forskriften skal pengepolitikken sikte mot stabilitet i den norske kronens nasjonale og internasjonale verdi, herunder også bidra til stabile forventninger om valutakursutviklingen. Norges Banks operative gjennomføring av pengepolitikken skal i samsvar med dette rettes inn mot lav og stabil inflasjon, definert som en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2,5 pst. Det forventes at konsumprisveksten som en hovedregel vil ligge innenfor et intervall på pluss/minus 1 prosentpoeng rundt målet for prisstigningen.

I St.meld. nr. 29 står det videre at Norges Banks rentesetting skal være fremoverskuende og ta tilbørlig hensyn til usikkerheten knyttet til makroøkonomiske anslag og vurderinger. Den skal ta hensyn til at det kan ta tid før politikkenringer får effekt, og den bør se bort fra forstyrrelser av midlertidig karakter som ikke vurderes å påvirke den underliggende pris- og kostnadsveksten. Avgjørende for den underliggende prisstigningen er utviklingen i bl.a. produksjon og sysselsetting.

Retningslinjene for pengepolitikken av 29. mars i fjor innebærer at pengepolitikken har fått en klar rolle i å stabilisere den økonomiske utviklingen. Lav og stabil inflasjon er viktig for å sikre stabilitet i produksjon og sysselsetting og vil også bidra til stabilitet i valutakursen over tid.

Pengepolitikken skal ikke innrettes mot å søke å stabilisere den til enhver tid løpende konsumprisutviklingen. Et slikt regime ville kunne innebære hyppigere renteendringer og en mer uforutsigbar pengepolitikk. For hyppige renteendringer vil kunne medføre en mer ujevn utvikling i produksjon og sysselsetting. Når pengepolitikken skal være fremoverskuende, der en fokuserer på de underliggende økonomiske forhold, søker en å unngå slike problemer. Samtidig vil pengepolitikken kunne reagere forholdsvis raskt på forhold som påvirker utsiktene for den underliggende inflasjonen.

I Norge har pengepolitikken tidligere vært rettet inn mot å holde en fast eller stabil valutakurs. Erfaringer har vist at det er vanskelig å finstyre valutakursen. I utøvelsen av pengepolitikken fokuserte Norges Bank på de grunnleggende forutsetningene for en stabil valutakurs, herunder inflasjonsutsiktene og konjunktursituasjonen. I St.meld. nr. 29 står det at de nye retningslinjene i seg selv ikke bør innebære en vesentlig annerledes innretning av de pengepolitiske virkemidlene. De nye retningslinjene representerer således en klargjøring av pengepolitikkenes rolle. Norges Bank reduserte styringsrenten én gang i 2001, med 0,5 prosentpoeng den 12. desember, ned til 6,5 pst. Rentereduksjonen fra desember i fjor ble reversert på hovedstyremøte 3. juli i år.

Industriens effektive kronekurs, den såkalte konkurransekursindeksen, styrket seg med 4 pst. gjennom 2001,

og så langt i år har kronekursen styrket seg effektivt med ytterligere rundt 9,5 pst. Dette er forholdsvis store bevegelser sammenlignet med utviklingen gjennom store deler av 1990-tallet. Kronekursen var imidlertid da langt mer stabil enn valutakursen til andre små og åpne økonomier. Svingningene en har sett den siste tiden, skiller seg ikke ut i forhold til hva andre sammenlignbare økonomier har opplevd.

Styrkingen av kronekursen kan reflektere at norsk økonomi vurderes som sterk sammenlignet med situasjonen i andre land. Kapasitetsutnyttningen i norsk økonomi er høy, ledigheten er lav, og oljeinntektene gir store overskudd i utenriksøkonomien og på statsbudsjettet. Gjennom Petroleumsfondet blir en stor del av oljeinntektene plassert i utlandet. Dette er avgjørende for å hindre at svingninger i oljeinntektene slår direkte ut i kronekursen.

Budsjettpolitikken og pengepolitikken må virke sammen for å bidra til en stabil utvikling i produksjon og etterspørsel. Gjennom handlingsregelen har budsjettpolitikken fått en mellomlangsiktig forankring. Handlingsregelen innebærer en forsiktig og gradvis innfasing av petroleumsinntektene, slik at nødvendige omstillinger kan skje gradvis over flere år. Inflasjonsmålet for pengepolitikken medfører at forventet gjennomsnittlig prisstigning vil være noe høyere enn hos våre handelspartnere, noe som over tid bidrar til å dempe presset på kronekursen.

Retningslinjene for den økonomiske politikken er nylig vedtatt av Stortinget. Regjeringen ser ingen grunn til å foreslå endringer i mandatet for pengepolitikken. Den operative gjennomføringen av pengepolitikken er, innenfor retningslinjene, Norges Banks ansvar. I St.meld. nr. 29 står det:

«De nye retningslinjene for pengepolitikken medfører at Norges Bank skal utøve et saklig, avgrenset skjønn innenfor sitt mandat.»

Dette gjør Norges Bank i dag. Det er i dag stor grad av tillit til pengepolitikken i finansmarkedene. For å opprettholde denne tilliten er det helt avgjørende at rollefordelingen mellom politikere og sentralbanken videreføres. Norges Bank er ansvarlig for utøvelsen av pengepolitikken, og det er uaktuelt for meg å gripe inn overfor denne. Jeg er heller ikke enig med representanten Djupedal i at pengepolitikken er uforutsigbar.

Regjeringen har nylig lagt frem et statsbudsjett for 2003. Budsjettet følger handlingsregelen for budsjettpolitikken som sikrer en jevn og forsvarlig innfasing av oljeinntekter i økonomien. Budsjettet er stramt og godt tilpasset situasjonen i økonomien. Et mer ekspansivt budsjett vil undergrave troverdigheten til budsjettpolitikken. En slik politikk vil legge et ekstra press på pengepolitikken, noe som kan bidra til høyere rente og en ytterligere styrking av kronekursen. Dette vil forverre arbeidsvilkårene også for konkurranseutsatt næringsliv.

Oystein Djupedal (SV): Finansministerens svar på interpellasjonen var vel omtrent som man kunne forvente. Men jeg er glad for to presiseringer han gjorde, og som jeg antar at Norges Bank merker seg.

Det ene er at det er viktig at finans- og pengepolitikk virker sammen, som statsråden sa. Dette er et avgjørende poeng. For en liten, åpen økonomi med egen valuta er det helt avgjørende at man spiller på lag, og ikke spiller mot hverandre. Slik situasjonen har vært gjennom en periode, kan det virke som om Norges Bank har valgt å ta en overdommerrolle i den økonomiske politikken, og dette har vært uheldig.

Det andre er at finansministeren klart fastslår at det som står i revidert nasjonalbudsjett, er å forstå som pluss/minus 1 pst. Det betyr at den ortodokse, mekaniske forståelsen av hvordan dette inflasjonsmålet skal forstås av Norges Bank, er uriktig. Det betyr at når man legger en toårsprognose til grunn som ligger ørlite grann over det som er 2,5 pst., så er dette en forståelse som Norges Bank velger, men som ikke nødvendigvis er i tråd med det som har vært Stortingets og Regjeringens mening.

I den situasjonen vi nå har, er jeg enig med finansministeren i at det er helt avgjørende at vi får et rentenivå som går nedover. Den norske kronen er sterk, av mange ulike grunner. Norsk økonomi generelt er sterk. Og når man kan få en betydelig gevinst av å investere i norsk valuta til fordel for å investere f.eks. i aksjer i et urolig aksjemarked, er det klart at mange velger en trygg nødhavn i norske kroner. Dette er et problem for norsk økonomi, ved at det gjør norsk industri konkurranseudyktig over tid.

Det er mange forhold som skulle tilsi at Norges Bank burde ha satt ned renten, og det burde den ha gjort allerede på et tidligere tidspunkt. Grunnene til det er flere. Arbeidsledigheten i Norge er svakt stigende, eksportindustrien selv melder om betydelige problemer, den sterke kronen og den sterke renten gjør at man sliter mer enn godt er. Vi ser nå av byråets rapporter at konsumet i Norge avtar. Det betyr at det private konsumet er flatet ut. Det i seg selv er et godt argument for at renten burde ha gått ned.

Det tredje momentet, som vi dessverre som forbrukere har sett liten gevinst av, er at med en sterk valuta skulle vi pr. definisjon ha importert lavere prisstigning enn den vi har. Her er det noen som spiser av lasset på veien, for det betyr at alle varer og tjenester kjøpt i utlandet skulle med vår sterke valuta ha medført at vi importerte lavere prisstigning. Her er det noen som spiser av lasset, som gjør at denne gevinsten ikke har kommet til norsk økonomi, hvilket den åpenbart burde. Dette var forhold som talte i motsatt retning.

Jeg håper at det gjennom denne klargjørende interpellasjonen og finansministerens vektlegging av disse to forhold nå er gitt et signal til Norges Bank som betyr at det i pengepolitikken i fremtid utøves mindre mekanikk og mer praktisk skjønn av dette, hvilket jo også har vært finansministerens og Stortingets mening.

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg setter pris på det siste innlegget til interpellanten, for det vitner kanskje om at pengepolitikken har en bredere forankring enn det Stortingets behandling av St.meld. nr. 29 for 2000-2001 i seg selv kunne tyde på.

Jeg tror interpellanten har rett i at det er særlig krevende for et lite land å føre en selvstendig pengepolitikk i en økonomi der vi jo ser tendenser til at andre land slutter seg sammen i pengeunioner. Kanskje er det nå, utover Storbritannia i forhold til euro-området, først og fremst Sveits og Norge som fører en selvstendig pengepolitikk uten tilknytning til unioner, og det er særlig krevende. Da er det også krevende at man holder stabilitet i politikk og i pengepolitikk, og at dette føres på en måte som markedet forstår. Det er min oppfatning at Norges Bank har gjort det på en utmerket måte, og at finansmarkedet har oppfattet det på en tilsvarende måte.

For ordens skyld må jeg si at jeg deler ingen av de karakteristikkene som interpellanten gav i sitt første innlegg av Norges Banks oppfattelse av mandatet, verken «ortodokst», «bokstavtro» eller et uttrykk for, som det het, «politisk ideologi» og prinsipptryteri.

Det er Norges Bank som skal vurdere når virkemiddelet renteendring skal tas i bruk, ut fra de prognoser den selv lager. Jeg må nok erkjenne at det å bruke rentevirkemiddelet kan være vanskelig på to års sikt. Det er sikkert ulike oppfatninger om hvor tidlig et virkemiddel bør settes inn for å unngå at utviklingen skjer i gal retning i forhold til mandatet, altså går vesentlig over f.eks. anslaget for inflasjonen. Norges Bank har vel over tid vist seg å ha en betydelig kompetanse på å gi gode prognoser. I siste renteendring begrunnet Norges Bank sin beslutning med en særlig henvisning til nylig foretatte lønnsoppgjør i inneværende år og faren for ytterligere lønnsvekst i årene som kommer.

Jeg legger en viss vekt på at Norges Banks kompetanse i å gi prognoser for lønnsutvikling har vist seg meget god, faktisk bedre enn de fleste andre som gir prognoser for slikt. Så jeg deler ikke interpellantens bekymring for at Norges Bank overdriver frykten i så måte.

Hill-Marta Solberg (A): Styrket kronekurs og høy rente er uten tvil en stor utfordring for norsk økonomi, og i særdeleshet for den eksportrettede industrien vår. Det får vi daglig oppleve resultatene av gjennom at arbeidsplasser går tapt innenfor spesielt eksportrettede sektorer. Derfor er det også svært viktig at den økonomiske politikken samlet bidrar til at vi får oppleve rentenedgang i tiden framover.

Da Stortinget behandlet og vedtok nye retningslinjer for pengepolitikken, understreket flertallet den gangen sterkt at finans-, penge-, struktur- og inntektspolitikken skulle «virke sammen for å nå målet om stabile rammevilkår for næringslivet og en sunn økonomisk utvikling». Og det samme flertallet understreket videre at finanspolitikken skulle «brukes aktivt for å utjevne svingningene i økonomien og for å virke konjunkturstabiliserende». Jeg nevner også at interpellantens parti inngikk ikke den gang i det flertallet, men stod ved siden av og var ikke enig med flertallet i Stortinget i omleggingen av retningslinjer for den økonomiske politikken.

Det var som kjent regjeringen Stoltenberg som fremmet saken om endringer av retningslinjene for den økonomiske politikken. Formålet var, som det også er sagt

fra finansministerens side, bl.a. å sikre en forsvarlig innfasing av oljeinntektene i norsk økonomi, og innebar der- ved også en klargjøring av pengepolitikkenes rolle i øko- nomien.

Jeg vil sterkt igjen understreke det som Arbeiderpar- tiet vektla ved behandlingen da retningslinjene ble en- dret, at budsjettpolitikk og pengepolitikk må virke sammen. Arbeiderpartiet var kritisk til hvordan regjering- en Bondevik nå senest i vår disponerte innenfor den økonomiske politikken. Vi mente den gang at man tøyde grensene, at budsjettet var i løseste laget, og at man den gang ikke nok tok hensyn til nettopp samspill mellom budsjettpolitikk og pengepolitikk for å bidra til mulig rentenedgang.

Nå er det lagt fram et stramt budsjett for Stortinget. Det er viktig. Men jeg vil gjerne understreke et forhold til som er viktig. Det er at det også blir tatt nye grep for å sikre et godt inntektspolitisk samarbeid. Uten at også det fungerer godt sammen med finanspolitikk og pengepoli- tikk, har vi ikke det riktige styringsgrepet over den totale økonomiske politikken.

Avslutningsvis: Arbeiderpartiet ser ingen grunn til å endre de pengepolitiske retningslinjene.

Heidi Larssen (H): Representanten Djupedal hevdet at Norges Banks tolkning av pengepolitikkmandatet og dermed også beslutningen om å sette opp renten med et halvt prosentpoeng er sterkt kritisert. Det er vel en over- drivelse.

Jeg er også litt forbauset over at et av de tre kritikk- punktene representanten Djupedal hadde, var at Norges Banks utøvelse av pengepolitikken er udemokratisk. Jeg synes det er litt vanskelig å si at utøvelsen er udemokra- tisk, når den følger det mandatet som storting og regje- ring har gitt. Det som ville være udemokratisk, er hvis Norges Bank tok hensyn til hva enkeltrepresentanter i Stortinget måtte mene til enhver tid. Men det har vært en viss debatt om hvilken oppgave pengepolitikken kan og bør ha når det gjelder å jevne ut konjunktorene i realøko- nomien og sikre konkurransevnen i norsk næringsliv.

Representanten Djupedal hevdet også at Norges Bank legger for stor vekt på å nå inflasjonsmålet, og at det er veldig statisk. Men – som flere har vært inne på her – det er jo ikke mer enn halvannet år siden Stortinget vedtok de nye retningslinjene for den økonomiske politikken, hvor pengepolitikken skulle rettes inn mot lav og stabil inflasjon, og dette var det beste bidraget pengepolitikken kunne gi til stabilitet i kronekursen over tid. Vi er ikke alene om å ha et slikt inflasjonsmål. Det er svært mange andre land som også har det.

Renten påvirker prisstigningen, bl.a. via kronekursen. Sterkere krone demper inflasjonen. Og hvis man skal motvirke at kronen styrker seg når det er press i økono- mien, reduseres også muligheten for å holde inflasjonen i sjakk, og risikoen for store svingninger i økonomien øker. Det kan da ikke være representanten Djupedals mål.

Det er heller ikke bare pengepolitikken som skal bru- kes til å påvirke hvor bredt konkurranseutsatt næringsliv

vi skal ha over tid. Det er i hovedsak lønns- og inntekts- dannelsen, finanspolitikken, herunder bruk av oljepen- ger, og omstillingsevnen og effektiviteten i økonomien som avgjør det. Vi vet at det er opp til partene i arbeids- livet å avgjøre lønns- og inntektsdannelsen. Da er det kanskje ikke lurt å legge seg på en lønnsøkning som er 2 prosentpoeng høyere over tid enn den våre handelspart- nere har. Lønnsveksten i Norge er for høy.

Finanspolitikken, herunder bruken av oljepenger, sty- rer vi i hovedsak fra denne sal. Og det beste bidraget vi kan gi, er å sørge for stramme budsjetter. Bare det at vi gradvis faser inn oljeinntektene, altså bruker litt mer pen- ger hvert år, kan bidra til å svekke vilkårene for konkur- ransutsatt industri. Den faren var Stortinget klar over da handlingsregelen ble vedtatt.

Jeg ser i likhet med Hill-Marta Solberg ingen grunn til å endre mandatet til Norges Bank. Retningslinjene for pengepolitikken innebærer en fleksibel inflasjonsstyring, og den sikrer stabilitet og forutsigbarhet i pengepolitik- ken. Så får pengepolitikken og finanspolitikken, her- under budsjettpolitikken, virke sammen, ved at vi vedtar et stramt budsjett, og ved at partene i arbeidslivet kanskje får et noe mindre godt lønnsoppgjør neste år.

Siv Jensen (FrP): La meg først slå fast at Frem- skrittspartiet støtter inflasjonsmålet for pengepolitikken. Det er viktig at det er stabilitet, langsiktighet, troverdig- het og forutsigbarhet i innretningen av norsk pengepoli- tikk. Men: Det betyr ikke at vi ikke fra tid til annen skal kunne ha både faglige og politiske diskusjoner om inn- retningen av detaljene i vår pengepolitikk. Men det må være langsiktige diskusjoner, og ikke diskusjoner som kommer som følge av plutselige sjokk i økonomien eller at man på kort sikt opplever behov for plutselige justerin- ger.

Det er fra flere hold reist spørsmål om selve leiet på 2,5 pst. Det er slik at norsk økonomi står oppe i struktur- omstillingsprosesser som kan kreve justeringer av både relative priser og lønninger. Den typen justeringer kan bli enklere hvis inflasjonsmålet sikrer et tilstrekkelig rom. Så den diskusjonen mener jeg at vi må ta.

En annen diskusjon er i forhold til mandatets formulere- ring i § 1 om at «det skal i utgangspunktet ikke tas hen- syn til direkte effekter på konsumprisene som skyldes endringer i rentenivået, skatter, avgifter og særskilte, midlertidige forstyrrelser». Det bør også drøftes, for det første fordi vi vet av beregninger bl.a. foretatt av Statis- tisk sentralbyrå at større endringer i skatte- og avgiftspo- litikken i ett år får virkninger flere år frem i tid. Vi har også sett av omtalen av statsbudsjettet at det er virknin- ger på konsumprisene, prisstigningen, av tidligere lettel- ser, bl.a. i matmomsen.

Jeg vil også henviser til et nylig behandlet Dokument nr. 8-forslag fra Fremskrittspartiet, som vi registrerer nå har bred støtte i fagmiljøene. Flere og flere peker på den manglende institusjonelle uavhengigheten for Norges Bank, at forskriften er uklar og at det er en ulempe at ho- vedstyret er politisk oppnevnt. Her er det også grunnlag for å gjøre noe.

Så ønsker jeg å reise en problemstilling til, og det er hovedargumentet som føres fra Regjeringen, om at det er en sammenheng mellom den såkalte stramme finanspolitikken, renten og valutakursen. De som hevder det, antar åpenbart at sammenhengene virker mekanisk, og det er jeg uenig i. Det er grunn til å utfordre den etablerte sammenhengen mellom rente og valutakurs, for den er mindre automatisk enn man synes å tro.

Siden tiden snart er ute, må jeg ta et innlegg til for å få fremmet detaljene i argumentasjonen. Men jeg vil gjerne utfordre statsråden nettopp på denne problemstillingen, fordi han er en av dem som er klarest i å hevde at sammenhengen mellom rente og kronkurs er åpenbar. Den er ikke så åpenbar. Det vil jeg gjerne høre statsrådets synspunkter på.

Presidenten: Det skal godt gjøres å få svar nå fra statsråden, ettersom statsråden er den som har ordet til slutt i debatten.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Bakteppet for denne debatten er at Norge heldigvis har unngått de verste utslagene så langt av de økonomiske problemene som går over hele verden. Mens renten i f.eks. USA har gått til bunns under trykket fra børs krisen, er melodien her i landet i stor grad den samme som den har vært gjennom flere år. I bekymrede ordelag redegjøres det for faren for prisvekst og svekket konkurransevne, fordi for mange etter sigende har det for godt.

Det er likevel mye som tyder på at inflasjonsspøkelset ikke er det farligste av de uvesener som nordmenn kan komme til å støte på i tiden som kommer, og at det er i ferd med å bli et problem at det å unngå noen promillers avvik fra inflasjonsmålet er et overordnet politisk mål i Norge.

Regjeringen har de siste månedene beveget seg inn i en sirkelargumentasjon, som virker slik at den fremmer en bestemt type økonomisk politikk, en politikk for innstramming av den offentlige sektor og en politikk som vi ser truer med å skape arbeidsledighet.

Gjennom en strikt tolkning av mandatet for pengepolitikken er muligheten til å styre spillereglene for den økonomiske politikken overlatt til Norges Bank, og det er tydelig at Regjeringen ser seg tjent med å ha det slik. Det gjør at de har en ytre, mektig aktør å legge ansvaret på. Når det hevdes at lønnsoppgjøret har blitt for godt, eller at økte bevilgninger til kommunene vil bidra til rentehopp, blir dette selvoppfyllende profetier. Resultatet blir at Regjeringen kan føre klassisk høyrepolitikk, med nedskjæringer i velferdstilbudet, og legge ansvaret på en ytre faktor – vi hadde ikke noe valg, vi er bare ansvarlige!

Men selvsagt er det slik at Regjeringen har et valg. De signaler som gis fra finansministeren om hvordan mandatet bør tolkes, er viktige. Derfor synes jeg det er positivt at finansministeren legger vekt på at det ikke skal være noen mekaniske sammenhenger i dette. Måten mandatet har blitt tolket på de siste månedene, kan imidlertid vanskelig forstås annerledes enn at noe økning i in-

flasjonen er farligere for Norge enn økt arbeidsledighet. Det er et ansvar og en prioritering som det nettopp ikke er automatikk i, og som Regjeringen bør svare for. Den tolkningen av mandatet som har fått ligge til grunn de siste månedene, har fått åpenbare uheldige konsekvenser for samfunnet vårt. Regjeringen kan ikke i all evighet fortsette å peke på Gjedrem og si at ansvaret for en upopulær politikk ligger hos ham. Ansvaret ligger til syvende og sist hos Regjeringen, og det ansvaret blir tyngre og tyngre jo lengre tid det går med høy rente, og for hver gang arbeidsledigheten øker.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF): Interpellanten fokuserer bl.a. på at ei sterk krone har skapt problem for eksportindustrien. Han fokuserer videre på at endringa av forskrifta for pengepolitikken har slått uheldig ut, og uttrykkjer òg eit ønske om å sikra ein større stabilitet og at pengepolitikken skal vera føreseieleg.

Då Stortinget for ca. halvtanna år sidan drøfta St.meld. nr. 29 for 2000-2001, var det brei politisk einigheit bl.a. om at eit sterkt og konkurransedyktig næringsliv var ein føresetnad for å nå hovudmålet for den økonomiske politikken, nemleg arbeid til alle, rettferdig fordeling, vidareutvikling av velferdssamfunnet og bidrag til ei berekraftig utvikling. Det var òg ei brei politisk einigheit om at alle delar av den økonomiske politikken må verka saman for å medverka til å nå målet om stabil økonomisk utvikling.

I Noreg har me ein tradisjon for ei sunn og avklart avgrensing mellom ansvaret for finanspolitikken, pengepolitikken og inntektspolitikken. Sjølv om ei sterk krone og eit høgt rentenivå no er ei av hovudutfordringane våre, ser eg ikkje at dette gjev grunn for å hevda at den utviklinga kjem av måten pengepolitikken er forvalta på, kanskje snarare tvert imot. Eg registrerer nemleg tillit til den norske pengepolitikken i finansmiljøa, og dette er det viktig å halda ved lag. Utan denne tilliten slit me litt. Derfor vert det svært viktig å halda på ei klar rollefordeling mellom Stortinget og sentralbanken.

Når det gjeld den hovudutfordringa som òg interpellanten var inne på, nemleg press både på krona og på rentenivået, er det nettopp gjennom finanspolitikken at Stortinget først og fremst kan medverka til å redusera dette presset. Ikkje minst i det budsjettet som me no har til behandling, er dette ei vesentleg utfordring.

Noreg har ein svært open økonomi, og derfor er det så viktig å halda ved lag den tilliten til den økonomiske politikken i landet vårt som me har. Hyppige endringar av bl.a. pengepolitikken bidreg ikkje til eit slikt mål. Og dessutan: Det er berre halvtanna år sidan pengepolitikken vart lagd om. Etter mi oppfatning er det altfor kort tid til å evaluera, og det er altfor kort tid til å gjera endringar. Dette vil snarare bidra til ein ustabilitet og ei usikkerheit rundt norsk økonomisk politikk. Derfor: Frå Kristeleg Folkeparti si side ser me ingen grunn til å gjera endringar i forskrifta om pengepolitikken.

Morten Lund (Sp): SV og Senterpartiet har den same bekymring for arbeidsplassene i konkurranseutsatt næringsliv. Det er for passivt å lene seg bakover når

tusenvis av arbeidsplasser er i fare på grunn av høy kronekurs og høy rente.

Senterpartiet ønsker en sterkere vektlegging av hensynet til produksjon og sysselsetting når rentenivået fastsettes. Senterpartiet har ment det som står i renteinstruksen, bl.a. at pengepolitikken skal understøtte finanspolitikken ved å bidra til å stabilisere utviklingen i produksjon og sysselsetting og bidra til stabile forventninger om valutakursutviklingen.

Vi har merket oss at Norges Bank, ut fra et brev som ble skrevet til departementet to dager før renteinstruksen ble vedtatt, påstår at det kun er et snevert inflasjonsmål som gjelder. Senterpartiet vil at hele renteinstruksen skal gjelde. Det trengs ingen tekstendring, men en presisering. Instruksen er OK, tolkningen er feil og skadelig.

Senterpartiet inviterte den 21. august i år de andre partiene på Stortinget til et industripolitisk forlik. En presisering av renteinstruksen var punkt 1 i brevet. Regjeringspartiene har besvart brevet, Arbeiderpartiet og SV ikke. Regjeringspartiene skriver i sitt brev at det ikke er behov for å fastsette en ny forskrift. Det har heller aldri Senterpartiet invitert til. Innholdet i brevet fra regjeringspartiene forteller imidlertid at også disse partiene vil at pengepolitikken skal bidra til stabil sysselsetting.

Sentralbanksjefens tolkning av sin instruks er i dag så snevert innrettet mot ett mål at en mange ganger kan fristes til å lure på om ikke den jobben kunne vært gjort av en enkel regnemaskin.

Senterpartiet har nå fremmet et Dokument nr. 8-forslag om å presisere at det skal legges mer vekt på hensynet til stabil utvikling i produksjon og sysselsetting. Det er fordi vi mener at skadene av dagens fortolkning er for store. Dersom vi i dagens situasjon får en endret praksis, vil det føre til at prisstigningen kan bli litt høyere for en kortere tid. Men renten og kronekursen vil gå ned, og det er det vi trenger.

Jeg vil minne om at Norges Banks begrunnelse for siste renteøkning var at vi ellers ville kunne få 2,75 pst. prisstigning om to år. Renteinstruksen angir et inflasjonsmål på nær 2,5 pst. over tid. Dette begrepet er forklart i St.meld. nr. 29 for 2000-2001 og i komiteens innstilling til 2,5 pst. pluss/minus 1 prosentpoeng. Det er også det Norges Bank skal legge til grunn.

Så har vi da fått stigningen i kronekursen og nye rekorder også etter at det er lagt fram et stramt budsjett. Det er ikke i samsvar med de teoriene som gjelder. Jeg vil derfor stille spørsmål om hva som kan være drivkraftene, om det ikke er slik at det er noen som virkelig tjener stort på det som andre taper. Har vi en god nok overvåking, så man kan avsløre eventuelle spekulasjoner mot kronekursen vår?

Carl I. Hagen (FrP): Det er flere av talerne i denne interpellasjonsdebatten som har vært inne på sentralbanksjefens tolkning av mandatet og oppfølging av mandatet, slik det er nedfelt særlig i forskriften om utøvelse av pengepolitikken.

Jeg er helt enig i at det er helt avgjørende at sentralbanksjefen og Norges Banks hovedstyre tolker mandatet

på den måte som man har forventet fra Stortingets og Regjeringens side. Det er viktig at det ikke er noen misforståelser på dette området mellom lovgiver og regjering og sentralbanksjefen. Enkelte har hevdet at de synes sentralbanksjefen tolker mandatet veldig spesielt og veldig innskrenkende. Det er jo slik som foregående taler sa, at det er et inflasjonsmål på 2,5 pst. over tid. Det er vel også angitt i forarbeidene at det midlertidig kan være pluss/minus 1 pst. Det er over tid det er 2,5 pst. Enkelte har reagert på at når forventningen om 2½ år ble 2,75 pst., var det innenfor, uten noe behov for å justere renten.

Fremskrittspartiet har i finanskomiteen og i offentlig debatt tatt til orde for at Det norske stortings finanskomite burde invitere sentralbanksjefen til en åpen høring i forbindelse med budsjettbehandlingen nå i høst. Alle sier at et stramt budsjett vil føre til rentenedsettelse. Da spør det jo hvordan sentralbanksjefen oppfatter det budsjettet som er foreslått. Det ville være av avgjørende betydning for Stortinget og finanskomiteen å bli kjent med sentralbanksjefens vurdering av budsjettet på en rekke områder. Det ville være et meget viktig redskap å ha innsikt i om sentralbanksjefen ser det slik at hvis sykepengeutbetalingene og utbetalingene til uføretrygdede går opp, kan det motvirkes ved å innføre egenandeler for pensjonister og uføretrygdede og innstramming av dagpengeordningen – om det har noe med hverandre å gjøre. Derfor synes jeg det er oppsiktsvekkende at alle andre partier i finanskomiteen har avvist vårt forslag om å få en slik åpen høring med sentralbanksjefen, som det er full anledning til innenfor rammene av Stortingets arbeidsmåte.

Avisene har også konstatert at sentralbanksjefen ikke ville ha noen problemer med å komme til en slik åpen høring dersom han ble invitert. Hva i all verden er det de øvrige partier er så redde for? Er de redde for at sentralbanksjefen skal si noe negativt om budsjettet? Er Jens Stoltenberg og Kristin Halvorsen redde for at sentralbanksjefen på enkelte punkter kanskje har et annet standpunkt enn det de gjerne ønsker at han skal ha, og derfor vil de ha dette hemmeligholdt?

Jeg tillater meg å spørre ut i luften – vil bare få ut litt av min frustrasjon. Hvorfor er man så redd for åpenhet? (Presidenten klubber.) Hvorfor er man så redd for at sentralbanksjefen skal svare på spørsmål fra finanskomiteen?

Presidenten: Å spørre ut i luften er jo greit. Det er bare litt vanskelig å få svar.

Carl I. Hagen (FrP) (fra salen): Kanskje noen har lyst til å prøve?

Øystein Djupedal (SV): Først til Carl I. Hagen: Vi har ikke noe imot at sentralbanksjefen kommer til Stortinget. Vi mente det var uklokt at dette var knyttet opp til budsjettet, som Hagen så veldig tett gjør. Men jeg mener at det er riktig at Stortinget har en dialog med sentralbanken. Men det aller viktigste er jo at sentralbanksjefen forstår hva storting og regjering ønsker. Han er altså et redskap for det vi ønsker, og ikke motsatt. Det er jo det som

gjør at vi kritiserer både mandatet og utøvelsen av mandatet, simpelthen fordi en sentralbanksjef og hans styre skal opptre i tråd med det som er flertallets ønske og Regjeringens ønske. Det jeg synes vi i stigende grad har sett, er at han mener seg å være en overdommer i den økonomiske politikken, hvilket er veldig uheldig og etter SVs syn udemokratisk.

Vi har, som enkelte talere har påpekt, vært imot denne måten å fastsette renten på, med et inflasjonsmål og en stadig stigende grad av uavhengighet for sentralbanken. Det er ingen hemmelighet. Jeg mener nok at tiden har vist at dette systemet, for en liten valuta, for et lite land med en åpen økonomi, er meget sårbart. Dette er så ekstremt sårbart. Et inflasjonsmål kan sikkert fungere bedre i en større økonomi, innenfor EU eller innenfor et større valutasamarbeid. Vi er heldigvis ikke med i et slikt valutasamarbeid. Det krever en helt annen helhetstenkning i økonomien hvis det skal kunne dra i samme retning.

Jeg er allikevel tilfreds med de signaler som er gitt fra finansministeren og også fra flere av representantene i Stortinget, om de to forhold som er avgjørende viktige. Punkt 1 er at de signaler som vi gir Sentralbanken, skal det legges vekt på. Det som er sagt i revidert nasjonalbudsjett og i forskrifter, at det skal forstås pluss/minus 1 pst., betyr at denne mekaniske forståelsen av det som sentralbanksjefen og hans styre så langt har tatt til orde for, ikke er i tråd med det storting og regjering ønsker. Det vil jeg anta vil være et meget viktig signal som sentralbankens styre og sentralbanksjefen må merke seg, for dette er sagt og uttalt av et klart flertall i Stortinget. Og sentralbanksjefen må, om han vil eller ikke, avfinne seg med at slik er det faktisk i et demokratisk folkestyre.

Det andre som jeg er tilfreds med, er at flere her tar til orde for – eller i hvert fall mener å vurdere – at det å ha en debatt om dette i seg selv ikke er skadelig. I England er referatene fra hovedstyremøtene i sentralbanken åpne og tilgjengelige i løpet av kort tid, simpelthen fordi det å ha en offentlig debatt om dette i seg selv ikke svekker noe som helst når det gjelder langsiktighet eller forutsigbarhet i pengepolitikken. Det er viktig at storting og regjering til enhver tid justerer dette hvis det er nødvendig. Vårt ønske er selvfølgelig et annet mandat, men det som et flertall her har lagt vekt på, er at produksjonen, sysselsettingen og kronens verdi skal vektlegges av Norges Bank. Det er et uendelig viktig signal, for det kan bety at vektleggingen av totaliteten i økonomien fra Norges Bank for fremtiden vil bli annerledes. Det vil medføre at renten går ned, og det vil medføre en svekkelse av valutaten – hvilket jo nå er uendelig viktig.

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg tror det er en illusjon å tro at renten påvirkes av politisk signalgiving eller gjennom debatter. Renten avspeiler realiteter i økonomien, og de realitetene må man gjøre noe med før det slår ut i termometeret som vel renten populært sett kan oppfattes som.

Normalt kommuniserer jo parlamentet med sentralbanken gjennom regjeringen, gjennom de forslag regjeringen legger frem, og de dokumenter Stortinget da sva-

rer gjennom. Det er den normale form, og det fungerer godt. Jeg skal ikke ha noen oppfatning om Stortingets arrangement av åpne høringer. Jeg bare konstaterer at det har hendt før at finansminister og sentralbanksjef har møtt i Stortingets finanskomite etter ønske.

Selvfølgelig opptre ikke sentralbanksjefen som noen form for overdommer, eller har synspunkter på enkeltheter i budsjettpolitikken. Sentralbanksjefens mandat avgrensers også hva han skal ha oppfatninger om, og det føler han meget godt. Jeg legger også vekt på at den nåværende sentralbanksjef faktisk meget aktivt kommuniserer med en bred opinion. Jeg ser bare av denne ukes plan at han skal holde tre åpne foredrag om den økonomiske politikken, så jeg tror det er alle muligheter for å ha en dialog om dette i samfunnet. Og med den tillit som nåværende pengepolitikk møtes med, både i markedet og med bred politisk bakgrunn, er jeg ikke redd for noen debatt om alle deler av den økonomiske politikken.

Representanten Hill-Marta Solberg understreket betydningen av sammenhengen mellom finans-, penge-, struktur- og inntektspolitikken, og det er jeg enig i. Regjeringens opplegg i budsjettet for neste år følger i stor grad opp vesentlige områder i strukturpolitikken, i tråd med anbefalinger f.eks. fra OECD. Det gjelder det man gjør på arbeidsmarkedets område, dagpengeordningen, det gjelder det man gjør i forhold til uføretrygding, oppfølging av Sandman-utvalget, og det gjelder ikke minst en effektiv konkurransepolitikk overfor skjermede næringer – vesentlige ledd i strukturpolitikken er alle disse forholdene.

Det var finanskomiteens leder, Siv Jensen, som stilte spørsmål om den fagøkonomiske debatten – hvor tett sammenhengen er mellom rente og kronkurs. Tiden tillater ikke annet enn å si at det selvfølgelig også er andre forhold som påvirker kronkursen enn bare rentenivået. Men på dette området må vi nok erkjenne at kunnskapen vår og den faglige kunnskap om hvordan kronkursen utvikler seg for en liten økonomi som den norske eller som den sveitsiske i Europa, som domineres av euroområdet, er relativt liten. Men vi høster stadig nye erfaringer.

Avslutningsvis vil jeg bare si meg meget tilfreds med at debatten har avdekket en bred enighet om pengepolitikken.

Presidenten: Interpellasjonsdebatten er dermed avsluttet.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte

presidenten: Vi går da til votering i sak nr. 1.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet:

A .

Forslaget til statsbudsjettet medregnet folketrygden for terminen 1. januar – 31. desember 2003 (St.prp. nr. 1 (2002-2003)) fordeles til stortingskomiteene slik:

ENERGI- OG MILJØKOMITEEN**Rammeområde 12****(Olje og energi)****I**

Kap.		Kap.	
	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
1800	Olje- og energidepartementet		
1810	Oljedirektoratet	4810	Oljedirektoratet
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat	4820	Norges vassdrags- og energidirektorat
1825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon		
		4829	Konsesjonsavgiftsfondet
1830	Energiforskning		
		4860	Statsforetak under Olje- og energidepartementet
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen		
2443	Petoro AS		
2490	NVE Anlegg	5490	NVE Anlegg
		5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet

Øvrige romertall

Olje- og energidepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- III. Fullmakt til overskridelse
- IV. Tilsagnsfullmakter
- V. Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitt bevilgning
- VI. Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel
- VII. Overføring av eiendomsrett mot bruksrett
- VIII. Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser
- IX. Opphevelse av generalforsamlingsklausulen

Rammeområde 13**(Miljø)****I**

	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
1400	Miljøverndepartementet	4400	Miljøverndepartementet
1410	Miljøvernforskning	4410	Miljøvernforskning
1425	Vilt- og fisketiltak	4425	Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond
1426	Statens naturoppsyn	4426	Statens naturoppsyn
1427	Direktoratet for naturforvaltning	4427	Direktoratet for naturforvaltning
1429	Riksantikvaren	4429	Riksantikvaren
1432	Norsk kulturminnefond	4432	Norsk kulturminnefond
1441	Statens forurensningstilsyn	4441	Statens forurensningstilsyn
1444	Produktregisteret		
1465	Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk		
2422	Statens miljøfond	5322	Statens miljøfond, avdrag
2465	Statens kartverk		
		5621	Statens miljøfond, renteinntekter

Øvrige romertall

Miljøverndepartementet

- II. Merinntektsfullmakter

Kap.	Kap.
	Nr. 1,
	kap. 1400 postene 1 og 21
	kap. 1427 postene 1 og 21
	kap. 1429 post 1
	kap. 1441 post 1
	kap. 4400 postene 2 og 21
	kap. 4427 postene 1, 9 og 54
	kap. 4429 postene 2 og 9
	kap. 4441 postene 4 og 9
	Nr. 2 og 3
III.	Fullmakt til overskridelser
IV.	Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning
V.	Omdisponeringsfullmakt
VI.	Bestillingsfullmakter
VII.	Tilsagnsfullmakter
VIII.	Kjøp av makeskiftearealer

FAMILIE-, KULTUR- OG ADMINISTRASJONSKOMITEEN

Rammeområde 1 (Statsforvaltning)

I

<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>	
1	H. M. Kongen og H. M. Dronningen		
2	H. K. H. Kronprinsen og H. K. H. Kronprinses- sen		
20	Statsministerens kontor		
21	Statsrådet		
24	Regjeringsadvokaten	3024	Regjeringsadvokaten
664	Pensjonstrygden for sjømenn		
666	Avtalefestet pensjon (AFP)		
1500	Arbeids- og administrasjonsdepartementet	4500	Arbeids- og administrasjonsdepartementet
1502	Tilskudd til kompetanseutvikling		
1503	Midler til tjenestemannsorganisasjonenes opp- lærings- og utviklingsarbeid		
1507	Datatilsynet		
1510	Fylkesmannsembetene		
1520	Statskonsult	4520	Statskonsult
1522	Statens forvaltningstjeneste	4522	Statens forvaltningstjeneste
1530	Tilskudd til de politiske partier		
1541	Pensjoner av statskassen		
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse		
1543	Arbeidsgiveravgift til folketrygden		
1544	Boliglån til statsansatte		
1546	Yrkesskadeforsikring	4546	Yrkesskadeforsikring
1547	Gruppelivsforsikring	4547	Gruppelivsforsikring
1550	Konkurransetilsynet		
1580	Bygg utenfor husleieordningen		
1581	Eiendommer til kongelige formål	4581	Eiendommer til kongelige formål
1582	Utvikling av Fornebuområdet		
1583	Utvikling av Pilestredet Park	4583	Salg av eiendom i Pilestredet Park
2445	Statsbygg	5445	Statsbygg
		5446	Salg av eiendom, Fornebu
2470	Statens Pensjonskasse	5470	Statens Pensjonskasse
		5607	Renter av boliglånsordningen til statsansatte

Kap.	Kap.
	Øvrige romertall
<i>Arbeids- og administrasjonsdepartementet</i>	
II.	Merinntektsfullmakter
	Kap. 1507 post 1
	Kap. 1522 post 1
	Kap. 4507 post 1
	Kap. 4522 postene 1 og 2
III.	Omdisponeringsfullmakter
	Pkt. 1
VI.	Fullmakt til nettobudsjettering
VIII.	Fullmakter til å overskride
IX.	Omdisponeringsfullmakter
X.	Fullmakter til å igangsette eller utvide byggeprosjekter
XI.	Diverse fullmakter
<i>Finansdepartementet</i>	
III.	Fullmakt til overskridelse

**Rammeområde 2
(Familie og forbruker)**

I

<i>Utgifter:</i>	<i>Inntekter:</i>
800	Barne- og familiedepartementet
830	Foreldreveiledning og samlivstiltak
840	Tilskudd til krisetiltak
841	Familievern og konfliktløsning
844	Kontantstøtte
845	Barnetrygd
846	Familie- og likestillingspolitisk forskning, opplysningsarbeid mv.
847	Likestillingssenteret
848	Likestillingsombudet
850	Barneombudet
852	Adopsjonsstøtte
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet
856	Barnehager
857	Barne- og ungdomstiltak
858	Barne-, ungdoms- og familieforvaltning
859	UNG i Europa
860	Forbrukerrådet
862	Positiv miljømerking
865	Forbrukerpolitiske tiltak og internasjonalt samarbeid
866	Statens institutt for forbruksforskning
867	Forbrukertvistutvalget
868	Forbrukerombudet
2530	Fødselspenger og adopsjonspenger

Øvrige romertall

<i>Barne- og familiedepartementet</i>	
II.	Satser for barnetrygd
III.	Satser for kontantstøtte
IV.	Satser for engangsstønad ved fødsel og adopsjon og stønad ved fødsel utenfor institusjon

Kap.		Kap.	
Rammeområde 3 (Kultur)			
I			
	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
300	Kultur- og kirkedepartementet	3300	Kultur- og kirkedepartementet
305	Lotteritilsynet	3305	Inntekter fra spill og lotterier
		3320	Allmenne kulturformål
320	Allmenne kulturformål		
321	Kunstnerformål		
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom
323	Musikkformål	3323	Musikkformål
324	Teater- og operaformål	3324	Teater- og operaformål
325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	3325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål
328	Museums- og andre kulturvernformål	3328	Museums- og andre kulturvernformål
329	Arkivformål	3329	Arkivformål
334	Film- og medieformål	3334	Film- og medieformål
335	Pressestøtte		
336	Informasjonsberedskap – kringkasting		

Øvrige romertall

Kultur- og kirkedepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
F.o.m. kap. 300 post 1 t.o.m. kap. 334 post 21
F.o.m. kap. 3300 post 1 t.o.m. kap. 3334 post 2
- III. Tilsagnsfullmakter
- IV. Dekning av forsikringstilfelle
- V. Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd
- VI. Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

FINANSKOMITEEN

**Rammeområde 19
(Rammetilskudd mv. til kommunesektoren)**

I

	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
571	Rammetilskudd til kommuner	3571	Tilbakeføring av forskudd
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner	3572	Tilbakeføring av forskudd

Øvrige romertall

Kommunal- og regionaldepartementet

- III. Omdisponeringsfullmakter i forbindelse med forsøk med rammefinansiering
- IV. Forskudd på rammetilskudd

**Rammeområde 20
(Tilfeldige utgifter og inntekter)**

I

	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
2309	Tilfeldige utgifter	5309	Tilfeldige inntekter

**Rammeområde 21
(Eksportgarantier mv.)**

I

	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
2460	Garanti-Instituttet for Eksportkreditt	5460	Garanti-Instituttet for Eksportkreditt

Kap.	Kap.
	Øvrige romertall
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>	
III.	Utbetaling under garantiordninger (trekkfullmakter)
IX.	Garantifullmakter
	Nr. 3

Rammeområde 22
(Finansadministrasjon mv.)

I

<i>Utgifter:</i>	<i>Inntekter:</i>
1600 Finansdepartementet	4600 Finansdepartementet
1602 Kredittilsynet	4602 Kredittilsynet
1610 Toll- og avgiftsetaten	4610 Toll- og avgiftsetaten
1618 Skatteetaten	4618 Skatteetaten
1620 Statistisk sentralbyrå	4620 Statistisk sentralbyrå
1630 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	
1632 Kompensasjon for merverdiavgift	
1634 Statens innkrevingsentral	4634 Statens innkrevingsentral
1637 EU-opplysning	
1650 Statsgjeld, renter m.m.	
1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning	
1670 Avsetninger til Den nordiske investeringsbank	
	5341 Avdrag på utestående fordringer
	5343 Statens varekrigsforsikring
	5491 Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift
	5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift
	5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer

Øvrige romertall

<i>Finansdepartementet</i>	
II.	Merinntektsfullmakter
IV.	Garantifullmakter
V.	Fullmakt til fortsatt bobehandling
VI.	Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilposterings i tidligere års statsregnskap
VII.	Endring i reglement for Folketrygdfondet
VIII.	Endring i Bevilgningsreglementet
<i>Folketrygden</i>	
II.	Statstilskudd til finansiering av folketrygden

Rammeområde 23
(Skatter og avgifter)

I

<i>Utgifter:</i>	<i>Inntekter:</i>
	5501 Skatter på formue og inntekt
	5506 Avgift av arv og gaver
	5507 Skatt og avgift på utvinning av petroleum
	5508 Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen
	5511 Tollinntekter
	5521 Merverdiavgift og avgift på investeringer mv.
	5526 Avgift på alkohol
	5527 Vinmonopolavgiften m.m.

Kap.	Kap.
	5531 Avgift på tobakkvarer
	5536 Avgift på motorvogner m.m.
	5537 Avgifter på båter mv.
	5541 Avgift på elektrisk kraft
	5542 Avgift på mineralolje mv.
	5543 Miljøavgift på mineralske produkter mv.
	5545 Miljøavgifter i landbruket
	5546 Avgift på sluttbehandling av avfall
	5547 Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier
	5548 Miljøavgift på klimagasser
	5555 Sjokolade- og sukkervareavgift
	5556 Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.
	5557 Avgift på sukker
	5559 Avgift på drikkevareemballasje
	5565 Dokumentavgift
	5571 Totalisatoravgift
	5577 Avgift til staten av apotekenes omsetning
	5578 Avgift på farmasøytiske spesialpreparater
	5583 Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser
	5700 Folketrygdens inntekter

Øvrige romertall

Helsedepartementet

- V. Diverse fullmakter
Nr. 2

Rammeområde 24
(Utbytte mv.)

I

Utgifter:

Inntekter:

- 5316 Kommunalbanken AS
5616 Renter og utbytte i Kommunalbanken AS
5618 Innskuddskapital i Posten Norge AS
5620 Renter og utbytte fra Statens nærings- og distrikts-
utviklingsfond
5630 Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as
5631 Aksjer i A/S Vinmonopolet
5651 Aksjer i selskaper under Landbruksdepartementet
5652 Innskuddskapital i Statskog SF
5656 Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning
5671 Renter og utbytte fra BaneTele AS
5680 Utbytte fra statsforetak under Olje- og energi-
departementet
5685 Aksjer i Statoil ASA
5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske invester-
ingsbank

Øvrige romertall

Kommunal- og regionaldepartementet

- VII. Garantiprovisjon fra Kommunalbanken AS

Sosialdepartementet

- IV. Statens overskuddsandel i A/S Vinmonopolet

Kap.		Kap.	
FORSVARSKOMITEEN			
Rammeområde 8			
(Forsvar)			
I			
	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
42	Forsvarets ombudsmannnemnd		
451	Samfunnssikkerhet og beredskap	3451	Samfunnssikkerhet og beredskap
1700	Forsvarsdepartementet		
1719	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet		
1720	Felles ledelse og kommandoapparat	4720	Felles ledelse og kommandoapparat
1723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet	4723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando	4725	Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarets overkommando
1731	Hæren	4731	Hæren
1732	Sjøforsvaret	4732	Sjøforsvaret
1733	Luftforsvaret	4733	Luftforsvaret
1734	Heimevernet	4734	Heimevernet
1735	Forsvarets etterretningstjeneste		
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	4760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg
1790	Kystvakten	4790	Kystvakten
1791	Redningshelikoptertjenesten	4791	Redningshelikoptertjenesten
1792	Norske styrker i utlandet		
1795	Kulturelle og allmenntnyttige formål	4795	Kulturelle og allmenntnyttige formål
		4799	Militære bøter
2463	Forsvarsbygg		
Øvrige romertall			
<i>Justis- og politidepartementet</i>			
II. Merinntektsfullmakter			
Nr. 1, kap. 451 post 1			
kap. 3451 post 3			
Nr. 2			
V. Nettobudsjettering			
Nr. 1			
<i>Forsvarsdepartementet</i>			
II. Merinntektsfullmakter			
III. Bestillingsfullmakter			
IV. Tilsagnsfullmakt			
V. Nettobudsjettering av salgsomkostninger			
VI. Organisasjon og verneplikt			
VII. Investeringsfullmakter			
VIII. Fullmakter vedrørende fast eiendom			
JUSTISKOMITEEN			
Rammeområde 5			
(Justis)			
I			
	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
61	Høyesterett		
400	Justisdepartementet	3400	Justisdepartementet
410	Tingrettene og lagmannsrettene	3410	Rettsgebyr
411	Domstoladministrasjonen		
414	Domsutgifter		
430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning	3430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning

Kap.		Kap.	
432	Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS)	3432	Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS)
440	Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	3440	Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten
441	Oslo politidistrikt	3441	Oslo politidistrikt
442	Politihøgskolen	3442	Politihøgskolen
443	Oppfølging av innsynsloven		
445	Den høyere påtalemyndighet		
446	Den militære påtalemyndighet		
448	Grensekommisjonen		
450	Sivile vernepliktige	3450	Sivile vernepliktige, driftsinntekter
455	Redningstjenesten		
456	TETRA – felles radiosamband for nødetatene		
460	De særskilte etterforskningsorganene		
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
467	Norsk Lovtidend		
468	Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker		
470	Fri rettshjelp	3470	Fri rettshjelp
471	Statens erstatningsansvar		
474	Konfliktråd		
475	Bobehandling		

Øvrige romertall

Justis- og politidepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
  - Nr. 1, kap. 410 post 1
  - Kap. 411 post 1
  - kap. 430 post 1
  - Kap. 440 post 1
  - kap. 441 post 1
  - kap. 442 post 1
  - kap. 3410 post 3
  - Kap. 3411 post 3
  - kap. 3430 postene 3 og 14
  - kap. 3440 postene 2, 3 og 5
  - kap. 3441 postene 2 og 3
  - kap. 3442 post 2
- III. Bestillingsfullmakter
- IV. Videreføring av bobehandling
- V. Nettobudsjettering
  - Nr. 2 og 3
- VI. Førtdimittering i siviltjenesten
- VII. Fri rettshjelp

KIRKE-, UTDANNINGS- OG FORSKNINGSKOMITEEN

Rammeområde 17

(Kirke, utdanning og forskning)

I

<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>	
200	Utdannings- og forskningsdepartementet	3200	Utdannings- og forskningsdepartementet
202	Læringscenteret	3202	Læringscenteret
203	Statens utdanningskontorer	3203	Statens utdanningskontorer
204	Foreldreutvalget for grunnskolen	3204	Foreldreutvalget for grunnskolen
206	Samisk utdanningsadministrasjon		
221	Grunnskolen	3221	Grunnskolen
222	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat	3222	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat
223	Videregående opplæring		
224	Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring		

Kap.		Kap.	
226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen og videregående opplæring		
232	Statlige skoler med opplæring på videregående nivå	3232	Statlige skoler med opplæring på videregående nivå
240	Private skoler mv.		
243	Kompetansesentra for spesialundervisning	3243	Kompetansesentra for spesialundervisning
248	Særskilte IKT-tiltak i utdanningen		
249	Andre tiltak i utdanningen		
251	Fagskoleutdanning		
253	Folkehøgskoler		
254	Tilskudd til voksenopplæring	3254	Tilskudd til voksenopplæring
256	VOX – Voksenopplæringsinstituttet	3256	VOX – Voksenopplæringsinstituttet
258	Forskning, utviklingsarbeid og fellestiltak i voksenopplæringen		
259	Kompetanseutviklingsprogrammet		
260	Universitetet i Oslo		
261	Universitetet i Bergen		
262	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet		
263	Universitetet i Tromsø		
264	Norges handelshøgskole		
265	Arkitektshøgskolen i Oslo		
268	Norges idrettshøgskole		
269	Norges musikkhøgskole	3269	Norges musikkhøgskole
270	Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter		
273	Statlige kunsthøgskoler	3273	Statlige kunsthøgskoler
274	Statlige høyskoler	3274	Statlige høyskoler
278	Norges landbruks-høgskole		
279	Norges veterinærhøgskole	3279	Norges veterinærhøgskole
281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler	3281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler
282	Privat høyskoleutdanning		
283	Meteorologisk institutt	3283	Meteorologisk institutt
285	Norges forskningsråd		
286	Fondet for forskning og nyskaping	3286	Fondet for forskning og nyskaping
287	Forskningsinstitutter og andre tiltak	3287	Forskningsinstitutter og andre tiltak
288	Internasjonale samarbeidstiltak	3288	Internasjonale samarbeidstiltak
310	Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg		
340	Kirkelig administrasjon	3340	Kirkelig administrasjon
341	Presteskapet	3341	Presteskapet
342	Nidaros domkirke m.m.	3342	Nidaros domkirke m.m.
920	Norges forskningsråd		
1020	Havforskningsinstituttet	4020	Havforskningsinstituttet
1021	Drift av forskningsfartøyene	4021	Drift av forskningsfartøyene
1023	Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	4023	Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU
1137	Forskning og utvikling		
2410	Statens lånekasse for utdanning	5310	Statens lånekasse for utdanning
		5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning

Øvrige romertall

Utdannings- og forskningsdepartementet

II. Merinntektsfullmakter

III. Tilsagnsfullmakter

IV. Diverse fullmakter

Kultur- og kirke departementet

II. Merinntektsfullmakter

Kap.	Kap.
	F.o.m. kap. 340 post 1 t.o.m. kap. 342 post 1
	F.o.m. kap. 3340 postene 1 og 3 t.o.m. kap. 3342 postene 1 og 4
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>	
VII.	Tilsagnsfullmakter
	Nr. 1,
	kap. 920 post 50
<i>Fiskeridepartementet</i>	
II.	Merinntektsfullmakter
	Nr. 1,
	Kap. 1020 postene 1 og 21
	kap. 1021 postene 1 og 21
	kap. 1023 postene 1 og 21
	kap. 4020 post 3
	kap. 4021 post 1
	kap. 4023 post 1

KOMMUNALKOMITEEN
Rammeområde 6
(Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid)

I

<i>Utgifter:</i>	I	<i>Inntekter:</i>
500	Kommunal- og regionaldepartementet	
502	Valguttgifter	
503	Arbeidsretten, meklingsinstitusjonen m.m.	
520	Utlendingsdirektoratet	3520 Utlendingsdirektoratet
521	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	3521 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere
522	Senter mot etnisk diskriminering	
523	Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene	
524	Utlendingsnemnda	
526	Nasjonale minoriteter	
540	Sametinget	3540 Sametinget
541	Tilskudd til samiske formål	
542	Kompetansesenter for urfolks rettigheter	
551	Regional utvikling og nyskaping	
552	Nasjonalt samarbeid for regional utvikling	
580	Bostøtte	
581	Bolig- og bomiljøtiltak	
582	Skoleanlegg	
585	Husleietvistutvalget i Oslo	3585 Husleietvistutvalget i Oslo
586	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	
587	Statens bygningstekniske etat	3587 Statens bygningstekniske etat
1570	Arbeidstilsynet	4570 Arbeidstilsynet
1571	Direktoratet for brann- og elsikkerhet	4571 Direktoratet for brann- og elsikkerhet
1573	Statens arbeidsmiljøinstitutt	4573 Statens arbeidsmiljøinstitutt
1574	Arbeidsforskningsinstituttet	
1575	Forskning og utredning	
1577	Norges brannskole	4577 Norges brannskole
1590	Aetat	4590 Aetat
1594	Arbeidsmarkedstiltak	4594 Arbeidsmarkedstiltak
1595	Ventelønn mv.	4595 Ventelønn m.v.
2412	Den Norske Stats Husbank	5312 Den Norske Stats Husbank
		5327 Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og fylkeskommunene mv.
2426	SIVA SF	5615 Renter fra Den Norske Stats Husbank

Kap.	Kap.
	Øvrige romertall
<i>Kommunal- og regionaldepartementet</i>	
II.	Merinntektsfullmakter
V.	Tilsagnsfullmakter
VI.	Fullmakt om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger
VIII.	Husbankens avdragsvilkår
<i>Arbeids- og administrasjonsdepartementet</i>	
II.	Merinntektsfullmakter
	Kap. 1570 post 1
	kap. 1571 post 1
	kap. 1573 postene 1 og 21
	kap. 1577 post 1
	kap. 4570 postene 1, 6 og 7
	kap. 4571 post 6
	kap. 4573 postene 2 og 3
	kap. 4577 post 1
III.	Omdisponeringsfullmakter
	Pkt. 2 og 3
IV.	Tilsagnsfullmakter
V.	Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån
VII.	Fullmakt til å selge aksjer i Arbeidsforskningsinstituttet AS

**Rammeområde 7
(Dagpenger mv.)**

I

<i>Utgifter:</i>	<i>Inntekter:</i>
2540 Stønad under arbeidsløyse til fiskere og fangstmenn	
2541 Dagpenger	
2542 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.	5704 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.
2543 Ytelser til yrkesrettet attføring	5705 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs, dagpenger

KONTROLL- OG KONSTITUSJONSKOMITEEN

**Rammeområde 14
(Stortinget mv.)**

I

<i>Utgifter:</i>	<i>Inntekter:</i>
41 Stortinget	3041 Stortinget
43 Stortingets ombudsmann for forvaltningen	
44 Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	
51 Riksrevisjonen	3051 Riksrevisjonen

NÆRINGSKOMITEEN

**Rammeområde 9
(Næring)**

I

<i>Utgifter:</i>	<i>Inntekter:</i>
900 Nærings- og handelsdepartementet	3900 Nærings- og handelsdepartementet
901 Styret for det industrielle rettsvern	3901 Styret for det industrielle rettsvern
902 Justervesenet	3902 Justervesenet
904 Brønnøysundregistrene	3904 Brønnøysundregistrene
905 Norges geologiske undersøkelse	3905 Norges geologiske undersøkelse
906 Bergvesenet	3906 Bergvesenet

Kap.		Kap.	
907	Sjøfartsdirektoratet	3907	Sjøfartsdirektoratet
908	Skipsregistrene	3908	Skipsregistrene
909	Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk		
912	Bedriftsrettet informasjonsformidling		
913	Standardisering		
914	Spesielle IT-tiltak		
922	Norsk Romsenter	3922	Norsk Romsenter
923	Forsknings- og utviklingskontrakter		
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer		
929	Bedriftsrettet kompetanseoverføring		
930	Statens veiledningskontor for oppfinnere		
934	Internasjonaliseringstiltak		
935	Internasjonale investeringstiltak		
937	Reiselivstiltak		
938	Omstillingstiltak		
950	Forvaltning av statlig eierskap	3950	Forvaltning av statlig eierskap
953	Kings Bay AS		
		3961	Selskaper under NHDs forvaltning
2420	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond	5320	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond
		5609	Renter og provisjoner fra selskaper under NHDs forvaltning

Øvrige romertall

Nærings- og handelsdepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- IV. Utbetaling under forsikringsordninger (trekkfullmakter)
- V. Tap på garantier
- VI. Fullmakt til overskridelse
- VII. Tilsagnsfullmakter
  - Nr. 1,
  - kap. 923 post 70
  - kap. 930 post 70
  - og nr. 2
- VIII. Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitt bevilgning
- IX. Garantifullmakter
  - Nr 1 og 2
- X. Dekning av forsikringstilfelle
- XI. Frigivelse av bergrettigheter

Rammeområde 10**(Fiskeri)****I**

<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>	
1000	Fiskeridepartementet	4000	Fiskeridepartementet
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner		
1030	Fiskeridirektoratet	4030	Fiskeridirektoratet
1050	Diverse fiskeriformål		
2415	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak		

Rammeområde 11**(Landbruk)****I**

<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>	
1100	Landbruksdepartementet	4100	Landbruksdepartementet

Kap.		Kap.	
1107	Statens dyrehelsetilsyn	4107	Statens dyrehelsetilsyn
1110	Statens landbrukstilsyn	4110	Statens landbrukstilsyn
1112	Forvaltningsstøtte, utviklingsoppgaver og kunnskapsutvikling m.m.		
1114	Statens næringsmiddeltilsyn	4114	Statens næringsmiddeltilsyn
1140	Miljø- og næringstiltak i jordbruket		
1142	Miljø- og næringstiltak i skogbruket		
1143	Statens landbruksforvaltning	4143	Statens landbruksforvaltning
1145	Jordskifterettene	4145	Jordskifterettene
1146	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging	4146	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging
1147	Reindriftsforvaltningen	4147	Reindriftsforvaltningen
1148	Naturskade – erstatninger og sikring		
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen		
1161	Statskog SF – forvaltningsdrift		

Øvrige romertall

Landbruksdepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- III. Forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein
- IV. Tilsagnsfullmakter
- V. Salg av fast eiendom

SAMFERDSELSKOMITEEN**Rammeområde 18
(Samferdsel)****I**

<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>	
1062	Kystverket	4062	Kystverket
1070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler	4070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler
1300	Samferdselsdepartementet	4300	Samferdselsdepartementet
1301	Forskning og utvikling mv.		
1310	Flytransport		
1311	Tilskudd til regionale flyplasser		
		4312	Oslo Lufthavn AS
1313	Luftfartstilsynet	4313	Luftfartstilsynet
1314	Havarikommisjonen for sivil luftfart og jernbane		
1320	Statens vegvesen	4320	Statens vegvesen
1322	Svinesundsforbindelsen AS		
1330	Særskilte transportiltak		
1350	Jernbaneverket	4350	Jernbaneverket
1351	Overføringer til NSB AS		
1354	Statens jernbanetilsyn		
1360	Samferdselsberedskap		
1370	Kjøp av posttjenester		
1380	Post- og teletilsynet	4380	Post- og teletilsynet
		5619	Renter av lån til Oslo Lufthavn AS

Øvrige romertall

Fiskeridepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- Nr. 1,
Kap. 1062 postene 1 og 45
kap. 4062 postene 1 og 2
- Nr. 2

Kap.	Kap.
III.	Fullmakt til overskridelse
IV.	Bestillingsfullmakter
V.	Tilsagnsfullmakter
<i>Samferdselsdepartementet</i>	
II.	Merinntektsfullmakter
III.	Garantifullmakt
IV.	Fullmakt til forskuttering
V.	Fullmakter til å pådra staten forpliktelser knyttet til investeringsprosjekter
VI.	Merinntektsfullmakter
VII.	Bestillingsfullmakter
VIII.	Forskutteringer
IX.	Fullmakter til å pådra staten forpliktelser knyttet til investeringsprosjekter
X.	Opprettelse av aksjeselskap
XI.	Bestillingsfullmakter
XII.	Overføringer til og fra reguleringsfondet

SOSIALKOMITEEN

Rammeområde 15

(Sosial)

I

<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
600 Sosialdepartementet	3600	Sosialdepartementet
620 Utredningsvirksomhet, forskning m.m.		
621 Tilskudd til kommunale tjenester, organisasjoner mv.		
622 Statens institutt for rusmiddelforskning	3622	Statens institutt for rusmiddelforskning
660 Krigspensjon		
2600 Trygdeetaten		
2603 Trygderetten		
2650 Sykepenger		
2652 Medisinsk rehabilitering mv.		
2655 Uførhet		
2661 Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.		
2670 Alderdom		
2680 Etterlatte		
2683 Stønad til enslig mor eller far		
2686 Gravferdsstønad		
2690 Diverse utgifter		
	5701	Diverse inntekter

Øvrige romertall

Sosialdepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- III. Tilsagnsfullmakter
- II. Merinntektsfullmakter (Folketrygden)
- III. Folketrygdtytelse

Rammeområde 16

(Helse)

I

<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
700 Helsedepartementet		
701 Forsknings- og forsøksvirksomhet		
702 Nemnd for bioteknologi		
703 Helsetjenesten for innsatte i fengsel		

Kap.		Kap.	
704	Norsk Pasientskadeerstatning	3704	Norsk Pasientskadeerstatning
705	Personelltiltak		
706	Sosial- og helsedirektoratet	3706	Sosial- og helsedirektoratet
707	Nasjonalt folkehelseinstitutt	3707	Nasjonalt folkehelseinstitutt
708	Statens helsetilsyn	3708	Statens helsetilsyn
709	Pasientskadenemnda	3709	Pasientskadenemnda
711	Statens rettsstoksikologiske institutt	3711	Statens rettsstoksikologiske institutt
715	Statens strålevern	3715	Statens strålevern
716	Kreftregisteret		
718	Rehabilitering		
719	Helsefremmende og forebyggende arbeid		
732	Regionale helseforetak		
		3739	Behandlingsreiser til utlandet
739	Andre utgifter		
742	Forpleining, kontroll og tilsyn med psykiatriske pasienter		
743	Statlige stimuleringsiltak for psykisk helse		
744	Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede		
750	Statens legemiddelverk	3750	Statens legemiddelverk
751	Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak	3751	Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak
797	Helse- og sosialberedskap		
2711	Diverse tiltak i spesialisthelsetjenesten		
2750	Sykefrakt mv.		
2751	Medisiner mv.		
2752	Refusjon av egenbetaling		
2755	Helsetjeneste i kommunene		
2790	Andre helsetiltak		

Øvrige romertall

Helsedepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- III. Bestillingsfullmakter
- IV. Tilsagnsfullmakter
- V. Diverse fullmakter
- Nr. 1 og 3

UTENRIKSKOMITEEN**Rammeområde 4****(Utenriks)****I**

<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>	
100	Utenriksdepartementet	3100	Utenriksdepartementet
101	Utenriksstasjonene	3101	Utenriksstasjonene
102	Særavtale i utenriksstasjonene		
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
115	Presse-, kultur- og informasjonsformål		
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner		
140	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)		
142	NORADs administrasjon av utenriksstasjonene		
143	Utenriksdepartementets administrasjon av utenriksstasjonene		

Kap.	Kap.		
150	Bistand til Afrika		
151	Bistand til Asia		
152	Bistand til Midtøsten		
153	Bistand til Mellom-Amerika		
160	Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
161	Næringsutvikling	3161	Tilbakeføringer samarbeid med næringslivet
162	Overgangsbistand (gap)		
163	Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
164	Fred, forsoning og demokrati		
165	Forskning, kompetanseheving og evaluering		
166	Tilskudd til ymse tiltak		
167	Flyktningetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
170	FN-organisasjoner mv.		
171	Multilaterale finansinstitusjoner		
172	Gjeldslette		
197	Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak		
198	Frivillige bidrag, FNs fredsarbeid		
480	Svalbardbudsjettet		
1471	Norsk Polarinstitut	4471	Norsk Polarinstitut

Øvrige romertall

Utenriksdepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- III. Omdisponeringsfullmakter
- IV. Fullmakt til overskridelse
- V. Agio/Disagio
- VI. Bestillingsfullmakter
- VII. Tilsagnsfullmakter
- VIII. Garantifullmakter
- IX. Dekning av forsikringstilfelle
- X. Forskuttering av nødhjelpsleveranser til FN
- XI. Toårige budsjettvedtak i OECD
- XII. Ettergivelse av fordringer
- XIII. Bruk av opptjente rentemidler

Nærings- og handelsdepartementet

- IX. Garantifullmakter
- Nr. 4

Miljøverndepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- Nr. 1,
- kap. 1471 post 1
- kap. 4471 postene 1 og 3

B .

St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, behandles av finanskomiteen, jf. rammeområde 23.

C .

Statsbudsjettets 90-99-poster, kapitlene 2800 Statens petroleumsfond, 5800 Statens petroleumsfond og 5999 Statslånemidler behandles av finanskomiteen, utenfor rammeområdene.

D .

Utenrikskomiteen avgir innstilling om Svalbardbudsjettet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: I sak nr. 2 foreligger det ikke noe voteringstema.

S a k n r . 3

Referat

1. (18) Den Norske Nobelkomité meddeler at Nobels Fredspris for 2002 er tildelt Jimmy Carter.
2. (19) Energi- og miljøkomiteen melder å ha valgt Bror Yngve Rahm til leder, Hallgeir H. Langeland til nestleder og Øyvind Vaksdal til sekretær.
3. (20) Familie-, kultur- og administrasjonskomiteen melder å ha valgt Sonja Irene Sjøli til leder, May Hansen til nestleder og Trond Giske til sekretær.
4. (21) Finanskomiteen melder å ha valgt Siv Jensen til leder, Hill-Marta Solberg til nestleder og Ingebrigt S. Sørfonn til sekretær.
5. (22) Forsvarskomiteen melder å ha valgt Marit Nybakk til leder, Åse Wisløff Nilssen til nestleder og Bjørn Hernæs til sekretær.
6. (23) Justiskomiteen melder å ha valgt Trond Helleland til leder, Gunn Karin Gjøl til nestleder og Jan Arild Ellingsen til sekretær.
7. (24) Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen melder å ha valgt Rolf Reikvam til leder, Søren Fredrik Voie til nestleder og Karita Bekkemellem Orheim til sekretær.
8. (25) Kommunalkomiteen melder å ha valgt Magnhild Meltveit Kleppa til leder, Per Sandberg til nestleder og Hans Kristian Hogsnes til sekretær.
9. (26) Kontroll- og konstitusjonskomiteen melder å ha valgt Ågot Valle til leder, Martin Engeset til nestleder og Kjell Engebretsen til sekretær.
10. (27) Næringskomiteen melder å ha valgt Olav Akselsen til leder, Øystein Hedstrøm til nestleder og Ivar Kristiansen til sekretær.
11. (28) Samferdselskomiteen melder å ha valgt Petter Løvik til leder, Jorunn Ringstad til nestleder og Geir-Ketil Hansen til sekretær.
12. (29) Sosialkomiteen melder å ha valgt John I. Alveheim til leder, Bjarne Håkon Hanssen til nestleder og Åse Gunhild Woie Duesund til sekretær.
13. (30) Utenrikskomiteen melder å ha valgt Thorbjørn Jagland til leder, Inge Lønning til nestleder og Ås-laug Haga til sekretær.
Enst.: Nr. 1–13 vedlegges protokollen.
14. (31) Omdanning av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet til statlig aksjeselskap (St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2002-2003))
Enst.: Sendes finanskomiteen. Budsjettkapitlene i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1 (2002-2003) fordeles på rammeområder og sendes de respektive komiteer i samsvar med Stortingets vedtak om fordeling til komiteene i Innst. S. nr. 1 (2002-2003). Nytt kap. 4321 og romertall II fordeles til samferdselskomiteen, rammeområde 18.
15. (32) Trusopplæring i ei ny tid. Om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja (St.meld. nr. 7 (2002-2003))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
16. (33) Forslag fra stortingsrepresentantene Inge Ryan, Sigbjørn Mølvik, Geir-Ketil Hansen og Heidi Grande Røys om rekruttering i arbeidslivet (Dokument nr. 8:6 (2002-2003))
Enst.: Sendes kommunalkomiteen.
17. (34) Statsrådsprotokollene for tidsrommet 1. januar 2002 til 30. juni 2002
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
18. (35) Forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm om å oppheve reguleringene av skogeiendommer i lov om erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) (Dokument nr. 8:7 (2002-2003))
Enst.: Sendes næringskomiteen.

Møtet hevet kl. 11.15.
